

Împărăția, legămintele și canonul Vechiului Testament

LECTȚIA A
PATRA

CANONUL VECHIULUI
TESTAMENT

THIRD MILLENNIUM
MINISTRIES

Biblical Education. For the World. For Free.

Pentru materiale video, suporturi de curs și alte resurse, vizitați Third Millennium Ministries la adresa thirdmill.org.

© 2012 by Third Millennium Ministries

Toate drepturile rezervate. Fără permisiunea scrisă a editurii Third Millennium Ministries, Inc., P.O. Box 300769, Fern Park, Florida 32730-0769, nicio porțiune din această publicație nu poate fi reprodusă în scopuri comerciale, în nicio formă și prin niciun mijloc, cu excepția unor citate scurte în vederea recenziei, comentariului sau studiului.

Dacă nu există alte precizări, toate citatele biblice sunt din Sfânta Scriptură – Biblia versiunea Dumitru Cornilescu revizuită. Copyrightul Bibliei Cornilescu © 1924 aparține British and Foreign Bible Society (Societatea Biblică pentru Răspândirea Bibliei în Anglia și Străinătate). Copyrightul © 2010 ediției revizuite în limba română aparține Societății Biblice Interconfesionale din România, cu aprobarea British and Foreign Bible Society.

DESPRE THIRD MILLENNIUM MINISTRIES

Înființată în 1997, Third Millennium Ministries este o organizație creștină nonprofit care furnizează **educație biblică gratuită în întreaga lume**. Ca răspuns la nevoia tot mai mare de formare biblică judicioasă a liderilor creștini de pe mapamond, noi creăm o programă de seminar multimedia ușor de folosit, finanțată prin donații, în cinci limbi de mare circulație (engleză, spaniolă, rusă, chineză mandarină și arabă) și o distribuim gratuit celor care au cea mai mare nevoie de ea, mai cu seamă liderilor creștini care nu au acces la educația tradițională sau nu și-o pot permite. Toate lecțiile sunt scrise, concepute și produse intern și sunt similare ca stil și calitate celor de pe History Channel[®]. Această metodă originală și eficientă pentru formarea liderilor creștini s-a dovedit foarte eficace în întreaga lume. Am câștigat Premiul Telly pentru o producție video remarcabilă în domeniul educației și utilizării animației, iar programa noastră este folosită în prezent în peste 150 de țări. Materialele Third Millennium apar sub formă de DVD-uri, materiale tipărite, *streaming* pe internet, transmisie televizată prin satelit și emisiuni de radio și televiziune.

Pentru informații suplimentare despre lucrarea noastră de slujire și pentru a afla cum vă puteți implica, vă rugăm să vizitați <http://thirdmill.org>.

Cuprins

I. Introducere.....	1
II. Canonul ca oglindă	2
A. Baza	2
1. Caracterul Scripturii	2
2. Exemple biblice	3
B. Punctul focal	4
1. Doctrine	4
2. Exemple	5
3. Nevoi personale	5
III. Canonul ca fereastră.....	6
A. Baza	7
1. Caracterul Scripturii	7
2. Exemple biblice	10
B. Punctul focal	10
1. Instantaneu sincron	11
2. Analiză diacronică	12
IV. Canonul ca tablou	15
A. Baza	16
1. Caracterul Scripturii	16
2. Exemple biblice	19
B. Punctul focal	20
1. Autorul	21
2. Destinatarii	22
3. Documentul	23
V. Concluzie	25

Împărăția, legămintele și canonul Vechiului Testament

Lecția a patra

Canonul Vechiului Testament

INTRODUCERE

Când plecăm într-o călătorie lungă, este bine să avem instrucțiuni detaliate sigure, de la cineva care cunoaște drumul. Cunoașterea direcției generale poate fi de mare ajutor și este bine să avem o viziune de ansamblu, dar, foarte des ne întâlnim pe drum cu situații complexe, în care trebuie să cotim exact acolo unde trebuie și atunci când trebuie. Deci, e bine să avem și instrucțiuni detaliate.

Lucrul acesta este valabil și pentru urmașii lui Hristos. Ne aflăm într-una din cele mai grozave călătorii imaginabile, care se va sfârși cu venirea Împărăției lui Dumnezeu pe pământ, așa cum este și în ceruri. Este bine să avem în vedere permanent acest destin, deoarece ne ajută să înțelegem imaginea de ansamblu. Dar, umblarea pe acest drum creștin poate fi atât de complexă, uneori, încât nu avem nevoie doar de principii generale și imagini de ansamblu, ci și de instrucțiuni credibile și detaliate, pe care Dumnezeu ni le-a lăsat în canonul Vechiului Testament.

Aceasta este a patra lecție din studiul Vechiului Testament, intitulat *Împărăția, Legămintele și Canonul Vechiului Testament*. În lecțiile anterioare am văzut că Vechiul Testament este o carte despre Împărăția lui Dumnezeu și că Dumnezeu își conduce Împărăția prin legăminte. Am intitulat această lecție Canonul Vechiului Testament. Vechiul Testament este "canonul" nostru, un cuvânt vechi care înseamnă "standard" sau "măsură" ce oferă poporului lui Dumnezeu instrucțiuni credibile și detaliate, pentru trăirea unei vieți în legământ și pentru căutarea Împărăției Lui.

În această lecție, vom analiza felul în care canonul Vechiului Testament dă instrucțiuni specifice și cum le putem descoperi. După cum vom vedea, există trei modalități principale în care învățăturile Vechiului Testament ajung la poporul lui Dumnezeu și le vom descrie folosind trei metafore. Întâi, vom vedea că Vechiul Testament funcționează ca o oglindă, reflectând în mod credibil întrebări și teme care apar în primul rând din grijile noastre. Apoi, vom vorbi despre Vechiul Testament ca o fereastră către istorie, văzând cum acesta redă consemnări autoritative ale unor evenimente semnificative din trecut, care călăuzește poporul oamenii lui Dumnezeu în slujirea lor. În fine, ne vom uita la canonul Vechiului Testament ca la o pictură, o serie de portrete literare, scrise de autorii umani pentru a influența poporul lui Dumnezeu în anumite moduri în trecut, menite să fie aplicate de-a lungul vremurilor.

Diferențele dintre aceste perspective constau doar în temele pe care se pune accent, dar, în studiul nostru, le vom trata separat. Să începem prin a vedea felul în care canonul Vechiului Testament acționează ca o oglindă, reflectând asupra întrebărilor și preocupărilor pe care le avem atunci când îl citim.

CANONUL CA OGLINDĂ

Ați observat vreodată că, atunci când citești o carte cu un grup de prieteni, tu ești atras de anumite lucruri iar ei de altele? Dacă îi întrebi: “Care este lucrul cel mai important pe care l-ați citit în acest capitol?” adesea răspunsurile diferă de la om la om. Nu se poate spune că o anumită persoană are dreptate și alta nu, ci, mai degrabă, oamenii se concentrează pe aspecte diferite a ceea ce citesc, fiecare observând lucruri care sunt importante pentru ei.

Deseori, când citim o carte, o tratăm ca pe o oglindă, proiectându-ne pe noi înșine în preocupările și subiectele abordate în ea. Bărbații observă anumite lucruri care îi preocupă, în timp ce femeile consideră alte lucruri interesante. Tânăr și bătrân, de la o persoană la alta, într-o măsură sau alta, toți răspundem la ceea ce citim, concentrându-ne pe lucrurile care contează cel mai mult pentru noi. În mod asemănător, creștinii abordează Vechiul Testament ca pe o oglindă, care le reflectă interesele. Căutăm să vedem ce are de spus Vechiul Testament despre grijile și interesele noastre, chiar dacă respectivele teme sau subiecte sunt aspecte secundare sau minore ale pasajului pe care-l citim. Această abordare a canonului Vechiului Testament se numește ”analiză tematică”, deoarece pune accent pe teme și subiecte importante pentru noi.

În abordarea analizei tematice a Vechiului Testament, vom studia două aspecte: baza analizei tematice și ținta analizei tematice. Să studiem întâi baza analizei tematice a Vechiului Testament. Ce justificare avem pentru această abordare?

BAZA

Sunt cel puțin două metode prin care putem vedea că analiza tematică e o abordare justificată în descoperirea instrucțiunilor canonului Vechiului Testament. În primul rând, însuși caracterul Scripturii ne încurajează să facem asta și, în al doilea rând, există exemple de autori și personaje biblice care folosesc analiza tematică. Mai întâi, vom vedea că primul lucru care validează analiza tematică este însuși caracterul Scripturii.

Caracterul Scripturii

Analiza tematică este o metodă justificată de citire a Vechiului Testament deoarece, asemenea majorității textelor lungi, bine scrise, pasajele Vechiului Testament ating multe subiecte diferite, cu implicații concomitente în diverse domenii. Din păcate, mulți creștini bine intenționați se gândesc la Vechiul Testament în termeni mult prea simpliști, ca și când pasajele biblice ar reprezenta o informație concentrată sub forma unei raze laser. Un pasaj înseamnă asta, iar altul înseamnă altceva. Acești credincioși se concentrează, de obicei, pe temele principale ale unui pasaj, ignorând temele lui secundare.

Dar, o interpretare atentă ne va ajuta să vedem ca adevăratul mesaj al textelor vechi-testamentare este mult mai complex. În loc de o rază laser, ele ar putea fi comparate, mai degrabă, cu o undă difuză de lumină. Unele teme sunt importante, pasajul punând accent pe ele și le putem numi teme proeminente. Alte subiecte sunt abordate

tangential, ca și când ar fi luminate de o lumină mai puțin intensă. Pe acestea le putem numi teme secundare. Apoi, trebuie să adăugăm că unele subiecte sau teme sunt atât de departe de obiectivele pasajului, încât practic nu aduc nici un pic de lumină asupra lor. Le vom numi teme străine. Analiza tematică recunoaște acest spectru de teme și atrage de multe ori atenția asupra seriei de teme secundare sau minore, pe care pasajele Vechiului Testament le tratează. Când suntem interesați de ele, aceste teme minore devin obiectul de studiu principal în analiza tematică.

Pentru a înțelege mai bine ce vrem să spunem, să ne analizăm primul verset al Bibliei, Geneza 1:1, unde citim următoarele:

La început, Dumnezeu a făcut cerurile și pământul. (Geneza 1:1)

Dacă ne întrebăm "Ce ne învață acest verset?", la prima vedere am putea spune că răspunsul este foarte simplu - Geneza 1:1 ne spune că "Dumnezeu a făcut lumea". Mulți dintre noi am fi de acord cu faptul că acesta este un mod corect de a rezuma ideea principală din verset. Dar, în ciuda corectitudinii sintezei noastre, dacă ne limităm doar la acest subiect major, ignorăm multe teme atinse de acest verset.

Oare câte teme sau motive apar în aceste cuvinte? Lista este foarte lungă. Pe lângă prezentarea faptului că Dumnezeu a făcut lumea, acest verset face referire la teme teologice precum faptul că există un Dumnezeu și că Dumnezeu a existat înainte de creație. Ne spune că Dumnezeu este destul de puternic ca să creeze și că ar trebui să fie recunoscut drept Creator. Geneza 1:1 atinge și un număr de teme ce vizează creația, arătându-ne că a existat un moment al creației, că aceasta nu este autonomă, că cerul și pământul sunt dimensiuni ale creației. Deoarece versetul vorbește despre toate aceste teme secundare, ne putem concentra în mod justificat pe oricare dintre ele.

Dacă atât de multe teme apar într-un singur verset, precum Geneza 1:1, imaginați-vă cât de multe teme apar în pasaje mai ample. Majoritatea textelor Vechiului Testament vorbesc despre atât de multe teme, încât pot avea nenumărate conexiuni cu multe dintre interesele și întrebările noastre. Atâta timp cât avem grijă să distingem temele principale și secundare de cele străine, analiza tematică este o abordare justificată de înțelegere a instrucțiunilor detaliate și autoritare ale Vechiului Testament.

Exemple biblice

Un alt mod de a vedea legitimitatea analizei tematice e să observăm că autorii biblici au abordat și ei Vechiul Testament în acest fel. Dacă analizăm exemplele lor, distingem ușor că adesea acordă atenție aspectelor relativ minore ale pasajelor Vechiului Testament, deoarece acestea îi interesează în mod direct. Să observăm lucrul acesta în exemplul frapant din Evrei 11:32-34.

...Ghedeon, de Barac, de Samson, de Ieftaie, de David, de Samuel și de proroci! Prin credință au cucerit ei împărății, au făcut dreptate, au căpătat făgăduințe, au astupat gurile leilor, au stins puterea focului, au scăpat de ascuțișul sabiei, s-au vindecat de boli, au fost viteji în războaie, au pus pe fugă oștirile vrăjmașe. (Evrei 11:32-34)

Oricine este familiarizat cu relatările lui Iefta și Samson din cartea Judecătorii, știe că Judecătorii nu i-au prezentat pe acești doi bărbați într-o lumină favorabilă. Temele importante din cartea Judecătorii constau aproape exclusiv din eșecurile personale și morale ale liderilor Israelului din respectiva perioadă istorică, inclusiv ale lui Iefta și Samson. De fapt, așa cum vom vedea în alte lecții, aceste eșecuri au fost evidențiate pentru a dovedi că judecătorii nu erau capabili să conducă poporul lui Dumnezeu.

Cu toate acestea, cartea Judecătorii abordează ca teme secundare faptul că Iefta și Samson au obținut victorii asupra dușmanilor lui Dumnezeu, când s-au întors la El prin credință. Din această cauză, autorul cărții Evrei este în măsură să evidențieze realizările acestor oameni, în timp ce căuta răspunsuri la propriile întrebări. Chiar dacă folosește o abordare tematică a cărții Judecătorii, subliniind teme importante pentru el, autorul cărții Evrei rămâne fidel textului original și se supune canonului Vechiului Testament.

După ce am văzut că abordarea tematică a mesajului Vechiului Testament este una justificată, trebuie să ne îndreptăm atenția asupra obiectivelor principale sau a punctului focal al analizei tematice.

PUNCTUL FOCAL

Deoarece temele care ne interesează variază atât de mult de la un om la altul, de la zonă la alta, nu trebuie să ne surprindă faptul că întâlnim moduri diferite de abordare a Vechiului Testament. În același timp, putem identifica o anumită direcție pe care creștinii o urmează, în căutarea răspunsurilor la întrebările lor. Mai întâi, vom aborda aspectul doctrinei, apoi, accentul pus pe exemple și, în fine, vom acorda atenție nevoilor personale.

Doctrină

Probabil cel mai răspândit mod de abordare tematică a Vechiului Testament este abordarea pentru susținerea doctrinelor creștine. Timp de milenii, Vechiul Testament a fost văzut ca o sursă de adevăruri teologice, pe care teologii le-au aranjat sub formă de doctrine. Un mod foarte util de analiză tematică este de a pune întrebări ce derivă din categoriile tradiționale ale sistemului teologic. De exemplu: "Ce spune acest pasaj despre caracterul lui Dumnezeu?", "Ce se spune despre starea omenirii?", "Ce se spune despre doctrina judecății și mântuirii?" Aceste tipuri de probleme sunt întrebări legitime, pe care le putem pune oricărui pasaj din Vechiul Testament, deoarece sunt abordate pe larg în Scripturi. Dar, trebuie să fim conștienți de faptul că acestea nu sunt întotdeauna preocupările principale ale pasajelor pe care le citim. Adesea, ele răsar din propriile noastre interese, determinate de studiul teologiei tradiționale.

Acest tip de abordare tematică ia adesea forma de texte-dovadă, referințe rapide către anumite pasaje din Vechiul Testament, pentru justificarea unei poziții doctrinare. Aproape de fiecare dată când citim o carte de teologie sistematică, o mărturisire de credință sau o declarație doctrinară oficială vom găsi o serie de referințe din Vechiul Testament folosite pentru a sprijini anumite poziții doctrinare. Din păcate, uneori, doctrinele pe care ar trebui să le susțină respectivele texte-dovadă sunt, de fapt, străine

de versetele citate. Când versetele vizate nu au aproape nimic de-a face cu doctrina în cauză, aceasta poate părea neglijentă sau chiar necinstită. De fapt, unii teologi au greșit interpretarea textelor vechi-testamentare atât de grav, încât alții au respins întreg procesul textelor-dovadă. Dar, renunțarea la dovezi din cauza abuzurilor nu este o decizie înțeleaptă. Textele-dovadă sunt, de obicei, modalități valide și utile de susținere a anumitor teme din pasajele biblice, chiar și atunci când aceste teme nu sunt centrale.

Exemple

O altă formă comună de analiză tematică este preocuparea pentru exemple. Adesea, ne uităm în Vechiul Testament căutând personajele pe care ar trebui să le imităm sau respingem. Din păcate, unii creștini au abuzat de această abordare a Vechiului Testament, manipulând gândurile, cuvintele și acțiunile personajelor biblice, fără a ține cont de învățătura de ansamblu a Scripturii. Astfel, adesea, creștinii au ajuns să trateze unele personaje din Vechiul Testament ca modele când, de fapt, acestea nu sunt atât de exemplare. Acest tip de abuz este atât de larg răspândit, încât mulți cercetători au respins, de asemenea, și acest tip de analiză tematică. Dar, în ciuda abuzurilor, preocuparea tematică pentru exemple poate fi foarte valoroasă.

Pentru exemplificare, să luăm în considerare bine-cunoscuta poveste a lui David și Goliat, din 1 Samuel 17. Adesea, teologii au apelat la David, ca exemplu. L-am auzit adesea pe David lăudat pentru că a refuzat armura lui Saul, pentru încrederea în puterea lui Dumnezeu și pentru înfrângerea lui Goliat. Atitudinile, cuvintele și acțiunile sale sunt tratate ca modele pe care să le urmăm în a avea credință în Dumnezeu și a primi victoria de la El.

Din păcate, în ultimele decenii, o serie de exegeți au insistat asupra faptului că tratarea lui David ca exemplu de credință, în urma studierii acestor pasaje, nu reprezintă învățătura lor centrală. E adevărat că tema principală a acestei relatări este aceea că Dumnezeu l-a ridicat pe David pentru a-l înlocui pe Saul ca împărat al Israelului. Dar, asta nu înseamnă că este singura temă. Credința lui David l-a dus la victorie, un detaliu important al relatării, deoarece explică unul din motivele pentru care Dumnezeu l-a întronat pe David și dinastia lui. Deci, este corect să observăm credința lui David ca temă secundară a acestui pasaj și e corect să-i urmăm exemplu.

Vechiul Testament este plin de exemple, vrednice de a fi urmate sau nu și căutarea lor reprezintă un mod legitim de studiere a învățăturii Vechiului Testament.

Nevoi personale

În al treilea rând, este legitim pentru creștini să utilizeze analiza tematică a Vechiului Testament pentru a obține îndrumare în alte tipuri de probleme personale, precum răspunsuri la întrebările care vin din luptele și nevoile interioare. Am auzit cu toții predici din Vechiul Testament pe teme de genul: cum să fii un părinte bun, cum să ai succes la locul de muncă, cum să te închini lui Dumnezeu și cum să tratezi luptele personale și emoționale. Adesea, pasajele din Vechiul Testament sunt percepute, pe bună dreptate, ca mijloace de abordare practică a acestor tipuri de probleme.

De exemplu, predicatorii au abordat adesea eșecurile lui David ca tată, au extras principii de viață din cei paisprezece ani de muncă ai lui Iacov pentru soția sa. Pastorii abordează relatarea despre Melhisedec și Avraam, pentru a ilustra elemente pentru închinarea comună a creștinilor și studiază frământările emoționale ale lui Ilie de după victoria de pe muntele Carmel, pentru a vorbi despre depresia spirituală.

Analiza tematică - tratarea Vechiul Testament ca o oglindă - este importantă și nu trebuie nici cum ignorată. În demersul de a descoperi învățătura canonului Vechiului Testament, este normal ca atenția să ne fie atrasă spre fiecare temă pe care o prezintă Dumnezeu, chiar și spre cele secundare.

Am văzut că putem discerne învățăturile detaliate ale canonului Vechiului Testament abordându-l ca pe o oglindă, în cadrul analizei tematice, acum suntem în măsură să trecem la cel doilea subiect: abordarea canonului Vechiului Testament ca fereastră către istorie.

CANONUL CA FEREAȘTRĂ

Când citim o carte care se referă la evenimente din trecut, este firesc ca atenția noastră să se îndrepte spre aceste evenimente. Uneori suntem atât de absorbiți de lucrurile prezentate, încât gândul ni se abate de la problemele vieții noastre și chiar ignorăm multe aspecte ale cărții în sine, cum ar fi stilul său și prezentarea artistică. În schimb, parcurgem cartea ca pe o fereastră către trecut, imaginându-ne cum s-au petrecut lucrurile în zilele pe care le descrie.

În mod similar, canonul Vechiului Testament descrie o lume care a existat cu mult timp în urmă și una dintre modalitățile prin care creștinii s-au supus autorității Vechiului Testament a fost prin utilizarea lui ca o fereastră pentru a descoperi evenimentele din trecut - istoria mântuirii consemnată în Biblie. Deoarece punem accentul pe istorie, vom numi această abordare a canonului Vechiului Testament analiza istorică. În această abordare, vom afla despre evenimente din trecut, vom medita la semnificația lor și vom aplica lecțiile istoriei la viața noastră.

La un nivel sau altul, creștinii au tratat întotdeauna Vechiul Testament ca pe o fereastră către istorie. Chiar și în biserica primară, atunci când analiza tematică era dominantă, natura istorică a Vechiului Testament nu a fost ignorată. Dar, în ultimii 400 de ani, și mai ales în ultima sută de ani, s-a clarificat faptul că una dintre caracteristicile centrale ale canonului Vechiului Testament este aceea că prezintă istoria relațiilor lui Dumnezeu cu poporul Său. Ca rezultat, în zilele noastre, găsim mulți creștini care se apropie de canonul Vechiului Testament prin analiza istorică, concentrându-se asupra istoriei pe care acesta o prezintă.

Pentru a explora analiza istorică a canonului Vechiului Testament, vom analiza două aspecte.

În primul rând, baza sau justificarea analizei istorice și, în al doilea rând, punctul central al analizei istorice. Să abordăm, mai întâi, baza pe care o avem de a aborda în mod legitim Vechiul Testament ca o fereastră către istorie.

BAZA

Există nenumărate mijloace de a justifica o analiză istorică a Vechiului Testament, dar va trebui să limităm discuția noastră la doar două considerente. Pe de-o parte, însuși caracterul Scripturii ne încurajează să tratăm Vechiul Testament ca pe o fereastră către istorie și, pe de alta, exemplele biblice arată clar că putem aborda în mod corect Vechiul Testament în felul acesta. Să observăm, mai întâi, că însuși caracterul Scripturii ne oferă un temei solid pentru analiza istorică.

Caracterul Scripturii

În urma învățăturilor lui Isus și ale apostolilor, creștinii afirmă că Vechiul Testament este inspirat de Dumnezeu, "insuflat de Dumnezeu". După cum spune Pavel în 2 Timotei 3:16:

Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos ca să învețe, să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune în neprihănire... (2 Timotei 3:16)

În aceste lecții, vom construi studiul Vechiului Testament pe convingerea că, dacă originea Scripturii este divină, adică este insuflată de Dumnezeu, când Vechiul Testament susține că ceva este adevărat, atunci este adevărat.

Putem pune problema astfel: Vechiul Testament face multe afirmații cu privire la ceea ce s-a întâmplat în istorie. Când luăm în considerare aceste afirmații și relația lor cu fapte istorice reale, ca urmași ai lui Hristos, afirmăm că fiecare revendicare istorică a Scripturilor corespunde evenimentelor istorice reale. Când Vechiul Testament ne învață că ceva s-a întâmplat, vorbește cu autoritatea lui Dumnezeu Însuși. Putem fi siguri că s-a întâmplat. Totuși, cei familiarizați cu Vechiul Testament știu că corespondența dintre Vechiul Testament și istoria reală trebuie explicată.

În primul rând, trebuie să ținem mereu cont de faptul că Vechiul Testament este foarte selectiv cu privire la istoria pe care o relatează. Se omite mult; mult mai mult decât se menționează. Vă amintiți ce spune apostolul Ioan despre viața lui Isus, în Ioan 21:25:

Mai sunt multe alte lucruri pe care le-a făcut Isus, care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că nici chiar în lumea aceasta n-ar fi putut încăpea cărțile care s-ar fi scris. (Ioan 21:25)

Dacă este adevărat că lumea nu poate încăpea cărțile necesare pentru a consemna totul despre viața unui singur om, trebuie să înțelegem că Vechiul Testament prezintă doar o foarte mică parte a nenumăratelor evenimente care au avut loc în milenii descrise.

În al doilea rând, trebuie să recunoaștem că au existat mai multe obiecții la veridicitatea istorică a Vechiului Testament. Nu toată lumea acceptă corespondența dintre afirmațiile istorice ale Vechiului Testament și evenimentele istorice. Uneori, corespondența dintre Scriptură și istorie este pusă la îndoială, pur și simplu, din neîncredere. În ultimă instanță, canonul Vechiului Testament nu este o istorie seculară;

Dumnezeu și puterile supranaturale joacă un rol major în perspectiva lui istorică. Deci, celor necredincioși le este de multe ori greu să creadă că Vechiul Testament corespunde istoriei reale. Prin contrast, urmașii lui Hristos nu au avut nicio problemă să creadă în lumea supranaturală descrisă de Vechiul Testament.

Dar, în același timp, unele obiecții cu privire la veridicitatea istorică a Vechiului Testament au constituit o provocare chiar și pentru credincioși, deoarece erau ridicate chiar de către cercetători. Mulți arheologi respectabili, geologi și alți oameni de știință au arătat date care, după părerea lor, infirmă veridicitatea istorică a Vechiului Testament. Geologii ridică întrebări cu privire la relatarea creației și a potopului din zilele lui Noe. Arheologii pun la îndoială data și natura cuceririi Țării Promise, precum datele împăraților Israelului și ai lui Iuda, rezultatele războaielor și ale altor evenimente menționate în Vechiul Testament.

Din păcate, aceste argumente științifice, uneori îi conving chiar și pe creștini să nege veridicitatea istorică a Vechiului Testament. De fapt, în zilele noastre, auzim adesea teologi bine intenționați afirmând că doar unele dintre cele mai importante evenimente din Vechiul Testament au avut loc de fapt. Uneori, ei vorbesc despre istoria Vechiului Testament nu ca despre evenimente reale, în spațiu și timp, ci ca "istoria mântuirii" sau "istoria răscumpărării", ceea ce credeau israeliții primitivi că s-a întâmplat, dar omul tehnologiei sofisticate de azi știe că nu ar fi putut avea loc. În ce-i privește pe acești teologi, aceștia dau crezare Vechiului Testament numai în principiile sale teologice și morale. Dar, desigur, teologia și învățăturile morale ale Vechiului Testament sunt indisolubil legate de faptele istorice pe care le prezintă. Dacă elimini veridicitatea istorică a Vechiului Testament, elimini și autenticitatea sa teologică și morală.

Pe lângă aceste precizări, trebuie să recunoaștem că această concordanță dintre Vechiul Testament și istorie nu e întotdeauna ușor de văzut. De ce? Ce fel de lucruri afectează veridicitatea istorică a Vechiului Testament?

Există cel puțin trei motive pentru care Vechiul Testament pare să fie, uneori, în tensiune cu alte surse de informații istorice. În primul rând, oamenii de știință înțeleg uneori greșit dovezile în sprijinul afirmațiilor lor. Oricât de valoroase sunt arheologia și alte științe, ar trebui să fie evident că oamenii de știință fac greșeli. Concluziile lor sunt întotdeauna corectate de dovezi suplimentare.

De exemplu, acum două sute de ani, mulți experți au insistat că Vechiul Testament greșește când face referire la poporul hitit. Dar, în secolul trecut, arheologii au descoperit cultura hitită. De fapt, multe scrieri hitite au oferit lămuriri foarte importante în studiul Vechiului Testament. De asemenea, cu un secol în urmă, o opinie științifică a stabilit că data de 1400 î.H. avansată de Vechiul Testament pentru Exod și cucerirea Țării Promise e mult prea îndepărtată. Totuși, în ultimii ani, datele arheologice au fost evaluate din nou și au apărut argumente puternice care i-au făcut chiar și pe cei necredincioși să încline în favoarea relatării biblice. Acestea și nenumărate alte exemple demonstrează că, atunci când Vechiul Testament nu corespunde opiniei științifice, oamenii de știință pot, pur și simplu, greși.

În al doilea rând, aparenta neconcordanță dintre relatarea biblică și istorie provine din neînțelegerea Vechiului Testament. Un exemplu clasic în acest sens este lupta dintre Galileo și autoritățile Bisericii, de la începutul secolului al șaptesprezecelea. El susținea că Pământul se învâрте în jurul soarelui, în timp ce Biserica susținea că soarele se învâрте

în jurul Pământului. O mare parte din această controversă pornește din Iosua 10:13, unde citim următoarele cuvinte:

**Și soarele s-a oprit, și luna și-a întrerupt mersul... Soarele s-a oprit în mijlocul cerului și nu s-a grăbit să apună, aproape o zi întregă.
(Iosua 10:13)**

Timp de secole, Biserica a interpretat acest verset astfel: soarele s-a oprit, literalmente, să graviteze în jurul Pământului pentru un timp, excluzând posibilitatea unui sistem solar.

Astăzi, cercetarea științifică a stabilit cu certitudine că ziua și noaptea sunt cauzate de rotația Pământului în jurul axei sale. Ca urmare, majoritatea creștinilor moderni înțeleg Iosua 10:13 diferit de predecesorii lor. Știm că lumina a fost prelungită în mod miraculos pentru Iosua, dar mai știm că oprirea soarelui a fost felul în care au fost percepute lucrurile în raport cu poziția geografică a lui Iosua. Acest verset și altele ca el, se pot interpreta folosind limbaj fenomenologic obișnuit, asemănător celui întrebuițat chiar și în ziua de azi când vorbim de "răsărit" și "apus de soare". Puterea dovezilor științifice privind sistemul solar nu ne-a determinat să respingem veridicitatea istorică a Vechiului Testament ci, mai degrabă, ne-a ajutat să corectăm interpretarea noastră asupra lui.

În al treilea rând, uneori, atât părerile științifice, cât și modul nostru de interpretare a Vechiului Testament, sunt supuse erorii. Știind că, atât oamenii de știință cât și exegeții biblici sunt predispuși la erori, trebuie să fim gata să acceptăm și posibilitatea ca cercetările viitoare să demonstreze că ambele părți au greșit. Munca atentă, atât în domeniul științei cât și al Vechiului Testament pot, într-o zi, să demonstreze că Vechiul Testament corespunde faptelor istorice.

Trebuie să ținem mereu cont de faptul că unele discrepanțe evidente între istoria reală și Vechiul Testament nu pot fi rezolvate. Păcatul și limitele umane fac adesea ca rezolvarea finală să fie de neatins. Fiecare disciplină de studiu va continua să ne provoace încrederea în veridicitatea istorică a Vechiului Testament, iar noi nu trebuie să ne așteptăm să le rezolvăm pe toate. Sunt nenumărate disensiuni între oameni de știință competenți, care par să nu aibă nici o rezolvare, lucru valabil și în interpretarea Vechiului Testament. Adesea se poate ajunge la un anumit grad de înțelegere, și chiar se pot oferi unele soluții, dar nu se atinge punctul în care toate dilemele să fie soluționate.

Indiferent de motivul tensiunilor dintre Vechiul Testament și oamenii de știință, urmașii credincioși ai lui Hristos trebuie să concluzioneze că inspirația Scripturii stabilește autoritatea istorică a Vechiului Testament și, ca urmare, veridicitatea istorică a Scripturii. Astfel, putem în mod corect considera Vechiul Testament ca o perspectivă autoritară asupra istoriei.

După ce am văzut că analiza istorică a Vechiului Testament este susținută de cuvântul Scripturii, trebuie să abordăm al doilea fundament al acestei perspective: exemplele biblice.

Exemple biblice

În toată Scriptura, nicăieri nu se pune la îndoială veridicitatea Vechiului Testament. Pentru a ilustra faptul acesta, vom menționa două pasaje.

În primul rând, să vedem modul în care autorul cărții Cronici s-a bazat pe istoricitatea Vechiului Testament, în genealogiile pe care le redă. În 1 Cronici 1:1-4, el începe genealogia astfel:

Adam, Set, Enoș, Chenan, Mahalaleel, Iered, Enoh, Metușelah, Lemec, Noe, Sem, Ham și Iafet. (Cronici 1:1-4)

Pentru creștinii de azi, cronicarul procedează într-un mod remarcabil. Ia primele cinci capitole ale Genezei și le consideră temeinice din punct de vedere istoric. El menționează treisprezece oameni din primele capitole ale Genezei, în contextul în care majoritatea oamenilor de azi îi consideră legende sau ficțiune. Dar, cronicarul arată o încredere deplină în autenticitatea lor istorică. El folosește Geneza, așa cum a făcut cu multe alte cărți din Vechiul Testament, ca pe o fereastră credibilă asupra istoriei.

Iată și exemplul discursului lui Ștefan din Fapte 7. Folosind diverse porțiuni din Vechiul Testament, el amintește despre Avraam, Isaac, Iacov, Iosif, Moise, Aaron, Iosua, David și Solomon, ca figuri istorice reale, afirmând că relatările Vechiului Testament sunt reale. În ceea ce-l privește pe Ștefan, istoria consemnată în Vechiul Testament este adevărată, iar menționarea istorică servește ca bază pentru chemarea semenilor săi evrei la pocăință și credință în Hristos.

În repetate rânduri, autorii și personajele biblice au demonstrat credința în corespondența afirmațiilor istorice ale Vechiului Testament și a faptelor istorice reale. Ei au privit Vechiul Testament ca pe o fereastră spre istorie și au tras concluzii teologice pentru vremea lor, lucru pe care, urmându-le exemplul, trebuie să-l facem și noi.

PUNCTUL FOCAL

După ce am văzut că există o bază legitimă pentru abordarea canonului Vechiului Testament ca o fereastră asupra istoriei, trebuie să ne îndreptăm atenția spre a doua problemă: care este punctul central al analizei istorice? Care este scopul acestei abordări a canonului Vechiului Testament?

În ultimul secol, o anumită formă de analiză istorică a crescut în popularitate, cunoscută sub numele de "teologie biblică". Desigur, acesta este un termen destul de vast, care se referă la mai multe tipuri de abordări ale Scripturii. Dar, una dintre cele mai răspândite forme poate descrie teologia biblică ca vizând două etape de bază. În primul rând, prin crearea unui "instantaneu sincron", analizează o perioadă de timp din Vechiul Testament ca o unitate. Și, în al doilea rând, prin realizarea unei "analize diacronice", se uită la conexiunile dintre evenimente, de-a lungul timpului. Desigur, aceste două etape sunt în interdependență și se întrepătrund în nenumărate moduri. Teologii biblici recurg constant când la una, când la cealaltă. Dar, din perspectiva noastră, e necesar să le studiem separat. Să ne uităm, mai întâi, la procesul de creare a unui instantaneu sincron.

Instantaneu sincron

În abordarea sincronă, teologii biblici împart Vechiul Testament în perioade de timp și cercetează ce spun Scripturile despre acele perioade. Abordează un segment de istorie biblică și rezumă o serie complexă de evenimente care au avut loc în acea perioadă, tratându-le ca o unitate, sau o secțiune temporală. Urmând filonul teologic al Vechiului Testament, se axează de obicei pe felul în care aceste evenimente caracterizează interacțiunea lui Dumnezeu cu poporul Său. Ca rezultat, se creează o imagine sincronizată pentru fiecare epocă a Vechiului Testament.

Aici trebuie să fim atenți. Așa cum am văzut într-o lecție anterioară, istoria Vechiului Testament curge continuu, ca un râu spre mare. Istoria sa este dezvoltată unitar, nu împărțită în segmente distincte, și înaintea continuu spre extinderea Împărăției lui Dumnezeu. Deci, împărțirea Vechiului Testament în perioade este întotdeauna oarecum artificială. Este ca și cum am diviza lungimea unui râu în segmente distincte. La fel cum un râu poate fi divizat la diferite puncte de-a lungul drumului pentru diferite interese, există multe moduri benefice de a împărți istoria Vechiului Testament pentru a crea instantanee sincronice ale Vechiului Testament.

De fapt, criteriile pe care le folosim pentru a împărți Vechiul Testament în epoci influențează puternic diviziunile pe care le creăm. De exemplu, în lecțiile anterioare, când ne-am referit la evoluția Împărăției lui Dumnezeu, am vorbit despre perioada primară și perioada istoriei naționale a poporului Israel la care am adăugat perioada Noului Testament. Acestea au adus la lumină etapele majore ale planului Împărăției lui Dumnezeu.

Când în altă lecție am vorbit despre legăminte, am vorbit despre epoca legămintelor universale și cea a legămintelor cu Israel. Apoi, am adăugat noul legământ, din Noul Testament. Apoi, am împărțit legămintele universale în - cel cu Adam (legământul fundamentelor) și cu Noe (legământul stabilității), legămintele naționale în - cel cu Avraam (legământul făgăduinței), cu Moise (legământul legii) și cu David (legământul monarhiei) și, ca întotdeauna, am adăugat Noul Legământ, în Hristos (legământul împlinirii). Aceste diviziuni ne-au ajutat să vedem că Dumnezeu a folosit legămintele pentru a-Și conduce Împărăția.

Un alt mod de împărțire a Vechiului Testament în perioade apare în al șaptelea capitol al *Mărturisirii de credință de la Westminster*. În conformitate cu criteriul schimbărilor majore în relația dintre Dumnezeu și oameni, înainte și după căderea în păcat, *Mărturisirea de credință* împarte istoria Vechiului Testament în perioada "legământului faptelor", înainte de păcatul lui Adam, și "legământul harului", care acoperă restul istoriei biblice. Se vorbește, apoi, despre o diviziune importantă în legământul harului, între perioada "legii", adică perioada Vechiului Testament, și cea a "evangheliei", adică cea a Noului Testament.

În ultimul secol, foarte respectatul teolog biblic Geerhardus Vos a împărțit Vechiul Testament în conformitate cu criteriul schimbărilor majore în forma și conținutul revelației divine. El vorbește despre epoca pre-răscumpărării - dinainte de cădere, prima epocă a răscumpărării - dintre căderea în păcat și alungarea lui Adam și a Evei din Eden, perioada dintre cădere și potopul din zilele lui Noe, perioada dintre potop și patriarhi, perioada patriarhilor, perioada lui Moise, perioada profetică de după Moise și, bineînțeles, perioada Noului Testament. Vos a urmat aceste diviziuni deoarece credea că

schimbările majore care au avut loc în forma și conținutul revelației divine au cauzat în istorie, trecerea de la o epocă la alta.

Odată ce este identificată o perioadă de timp, munca teologului biblic este să se concentreze pe firul evenimentelor istorice care L-au revelat pe Dumnezeu și voia Lui, în acea perioadă. Desigur, în fiecare perioadă istorică, evenimentele care au loc sunt legate între ele, dar, într-o anumită perioadă de timp, unele evenimente au un rol formativ mult mai mare decât altele. Teologii biblici se concentrează, de obicei, pe evenimente formative sau centrale ale fiecărei perioade din Vechiul Testament.

De exemplu, teologii biblici pot aborda secțiunea din istoria Vechiului Testament cunoscută de multe ori sub numele de perioada făgăduinței, vremea patriarhilor Avraam, Isaac și Iacov. Adesea, ei observă că Dumnezeu S-a revelat în acest timp, în primul rând, prin adresare directă, viziuni și vise Știu că a existat o restrângere a focalizării etnice și-i avea în vedere pe urmașii patriarhilor. Văd că patriarhii se închină la mai multe altare, descriu făgăduința multor urmași și observă importanța făgăduirii țării. Aceste tipuri de observații reprezintă încercări de a caracteriza perioada patriarhală ca întreg, identificând evenimentele formative, care joacă un rol major în toată această perioadă de timp.

Teologii biblici mai pot alege să abordeze perioada Legii, vremea lui Moise, care a condus Israelul prin exod și spre cucerirea Țării Promise. În aceste vremuri, Dumnezeu S-a revelat într-o varietate de moduri, dar, în primul rând, prin Legea lui Moise. Elementul etnic devine unul național. Cortul Întâlnirii este construit și închinarea este centralizată în jurul lui. Israel se dezvoltă și Dumnezeu îndrumă poporul către Țara Promise. Aceste tipuri de evenimente caracterizează perioada lui Moise ca fiind un întreg și ne oferă o imagine a acestui moment din istoria biblică.

Analiză diacronică

Pe lângă imaginile sincrone ale anumitor perioade din istoria biblică, analiza istorică teologică, continuă cu un al doilea pas: dezvoltarea diacronică. Termenul "diacronic" înseamnă, pur și simplu, "prin timp". Deci, abordarea diacronică se axează pe modalitățile în care evenimentele biblice sunt conectate în timp, de la o perioadă la alta.

Putem rezuma procesul studiului diacronic astfel: pe măsură ce sunt identificate evenimentele formative ale fiecărei perioade vedem clar că în fiecare epocă se petrec evenimente asociate îndeaproape. Aceste evenimente pot fi asociate din diferite motive, dar teologii biblici observă aceste legături și urmăresc modul în care seriile de evenimente rezultate, reflectă dezvoltări, de la o perioadă la alta. Comparația evenimentelor în fiecare epocă arată adesea vectori, direcții sau căi pe care Vechiul Testament le-a urmat și oferă informații despre dezvoltarea Împărăției lui Dumnezeu.

Să considerăm un exemplu de dezvoltare diacronică. Am putea începe studiul nostru din perspectivă sincronă, cu perioada patriarhală, a promisiunii. Din perspectiva lecției noastre, ne vom concentra asupra promisiunii lui Dumnezeu de a da țara Canaanului lui Avraam. În Geneza 15:18 citim următoarele cuvinte:

**În ziua aceea, Domnul a făcut un legământ cu Avram și i-a zis:
„Seminței tale dau țara aceasta, de la râul Egiptului până la râul cel mare, râul Eufrat...” (Geneza 15:18)**

După cum am văzut în altă parte, aici Dumnezeu îi promite lui Avraam țara Canaanului pentru urmașii săi, iar acest eveniment este central pentru întreaga multitudine de evenimente formative din perioada patriarhilor.

Dar, nu este destul să înțelegem această promisiune a lui Dumnezeu. Teologii biblici vor să știe ce evenimente trecute se află în spatele acestei promisiuni, de a avea țara Canaanului, și cum susțin evenimentele viitoare semnificația ei? Deci, ei trec la o abordare diacronică pentru a dobândi o mai bună înțelegere a acestui eveniment.

Privind retrospectiv, ne-am putea orienta către prima perioadă a istoriei biblice, perioada primară, ce se întinde de la Adam până la Noe. După cum am văzut într-o altă lecție, în acest timp, Dumnezeu i-a desemnat pe oameni să fie reprezentatii Lui și le-a spus să ia pământul în stăpânire. După cum citim în Geneza 1:28:

Dumnezeu i-a binecuvântat și Dumnezeu le-a zis: „Creșteți, înmulțiți-vă, umpleți pământul și supuneți-l; și stăpâniți peste peștii mării, peste păsările cerului și peste orice viețuitoare care se mișcă pe pământ” (Geneza 1:28)

Când Dumnezeu a creat lumea și i-a rânduit pe oameni ca regenți peste Pământ, lumea era fără de păcat, așa că stăpânirea era un obiectiv realizabil, care ar fi putut fi atins fără dificultăți. Dar, păcatul a complicat procesul de stăpânire, făcând eforturile omenirii dificile și zadarnice, după cum Dumnezeu Însuși i-a spus lui Adam, în Geneza 3:17-19:

...blestemat este acum pământul din pricina ta. Cu multă trudă să-ți scoți hrana din el în toate zilele vieții tale; spini și pălămidă să-ți dea și să mănânci iarba de pe câmp. În sudoarea feței tale să-ți mănânci pâinea, până te vei întoarce în pământ... (Geneza 3:17-19)

Cu toate acestea, chiar și după căderea în păcat, Dumnezeu s-a așteptat ca omul să continue să depună eforturi pentru a stăpâni Pământul. Chiar și atunci când răutatea omenirii crescuse atât de mult, încât Dumnezeu a fost nevoit să distrugă lumea prin potopul din zilele lui Noe, și-a menținut în continuare planul de a aduce împărăția Sa pe pământ, prin oameni credincioși. După cum îi spune lui Noe, imediat după potop, în Geneza 9:1:

...Creșteți, înmulțiți-vă și umpleți pământul. (Geneza 9:1)

Din textul străvechi aflăm că, în ciuda problemelor generate de păcat, Dumnezeu se aștepta ca omenirea răscumpărată să supună și să stăpânească pământul, așa cum era rânduit la început.

Înțelegerea acestui context ne ajută să vedem că promisiunea lui Dumnezeu de a da patriarhilor o țară a reprezentat un pas înainte în îndeplinirea chemării date omului de a avea stăpânire. În perioada primară, Dumnezeu a chemat omenirea să-I zidească împărăția pe pământ, domnind peste o lume plină de zădărnici și păcat. Această domnie a fost exprimată din nou prin chemarea lui Avraam și a urmașilor săi de a lua în stăpânire Țara Promisă, Canaanul.

Împlinirea acestui pas în perioada patriarhală nu a reprezentat finalul. Țara promisă patriarhilor era un pas către un viitor și mai mareț. După cum i-a promis Dumnezeu lui Avraam, în Geneza 22:18:

Toate neamurile pământului vor fi binecuvântate în sămânța ta... (Geneza 22:18)

Acest verset ne amintește că Dumnezeu a dat lui Avraam și urmașilor lui Țara Promisă ca platformă pentru a conduce toate familiile de pe pământ spre binecuvântările răscumpărării și o stăpânire care să-L glorifice pe Dumnezeu pe întregul pământ, așa cum rânduise inițial pentru omenire.

Din acest motiv, cercetarea diacronică trebuie extinsă spre perioada Exodului și a cuceririi, zilele lui Moise și ale lui Iosua.

În această perioadă, Dumnezeu a dus poporul Israel în Țara Promisă, dându-i acest teritoriu ca patrie. Promisiunea făcută patriarhilor este împlinită de Dumnezeu, care a dat Israelului țara prin luptă. Iată ce îi spune lui Iosua, în Iosua 1:6:

Întărește-te și îmbărbătează-te, căci tu vei da în stăpânire poporului acestuia țara pe care am jurat părinților lor că le-o voi da. (Iosua 1:6)

Chemarea inițială a omului de a stăpâni pământul și făgăduința că Avraam va moșteni Țara Promisă își găsesc împlinirea temporară prin cucerirea Canaanului de către poporul Israel.

Cucerirea din zilele Exodului s-a continuat cu perioada imperiului, când Israelul a avut împărat și templu. Acesta a fost momentul când poporul și-a fortificat țara împotriva dușmanilor și s-a maturizat într-un mare imperiu. Fortificarea teritoriului asigurată de dinastia lui David a fost un pas înainte spre consolidarea și extinderea cuceririi inițiale. Dar, această perioadă a imperiului timpuriu anticipa viitorul, o zi în care Domnul neprihănit al casei lui David Își va întinde stăpânirea peste întreg pământul, speranță despre care citim în Psalmul 72:8-17:

El va stăpâni de la o mare la alta, și de la Râu până la marginile pământului ... toți împărații se vor închina înaintea lui, toate neamurile îi vor sluji... Cu el se vor binecuvânta unii pe alții, și toate neamurile îl vor numi fericit. (Psalmii 72:8-17)

Speranța perioadei imperiului era că dinastia lui David se va dovedi credincioasă lui Dumnezeu și că imperiul se va extinde, aducând mântuirea și stăpânirea credincioșilor peste întreg pământul.

Din păcate, această mare speranță în dinastia lui David s-a sfârșit printr-o prăbușire groaznică, în timpul exilului și a restaurării eșuate. În loc să fie un moment al împlinirii a fost, de fapt, unul al eșecului. Această perioadă a devenit o piedică teribilă în stăpânirea poporului lui Dumnezeu pe pământ. Judecata lui Dumnezeu s-a revărsat peste poporul Său, prin trimiterea Împărățiilor de Nord și Sud în exil, perioadă ce s-a încheiat și ea, cu un eșec. În mila Sa, Dumnezeu a adus un număr de israeliți înapoi în țară și l-a ridicat pe Zorobabel, urmașul lui David, ca guvernator al poporului Său oferindu-i o mare victorie asupra celorlalte neamuri. În Hagai 2:7-9 citim:

Voi clătina toate neamurile; comorile tuturor neamurilor vor veni, și voi umple de slavă Casa aceasta... Slava acestei Case din urmă va fi mai mare decât a celei dintâi ... și în locul acesta voi da pacea, zice Domnul oștirilor. (Hagai 2:7-9)

Dacă Israelul ar fi fost credincios, această victorie ar fi avut loc și binecuvântarea răscumpărării și stăpânirii ar fi început să se răspândească în întreaga lume. Dar, în repetate rânduri, israeliții care s-au întors în țară s-au răscolat împotriva lui Dumnezeu, astfel încât promisiunile de binecuvântare și expansiune nu s-au materializat niciodată. De fapt, restaurarea a fost un eșec teribil.

Chemarea lui Adam și Noe la stăpânirea pământului, promisiunea făcută patriarhilor, înființarea unei națiuni în perioada de exod și cucerire, succesele perioadei monarhiei și speranța unei restaurări rapide s-au năruit. Până la sfârșitul Vechiului Testament, obiectivul stăpânirii asupra pământului prin răspândirea Împărăției lui Dumnezeu a fost un eșec.

În acest moment, teologii biblici creștini se îndreaptă spre etapa finală a istoriei biblice, apogeul istoriei - Noul Testament. Acesta îi asigură pe credincioși că Dumnezeu a acționat prin Hristos pentru a repara eșecurile exilului și a restaurării și pentru a împlini stăpânirea omenirii mântuite pe pământ. Isus a venit pentru a inversa blestemul exilului, pentru a aduce izbăvire și mântuire de păcat, pentru ca cei care-L urmează să poată stăpâni Pământul, alături de El. El însuși a spus în Apocalipsa 2:26:

Celui ce va birui și celui ce va păzi până la sfârșit lucrările Mele îi voi da stăpânire peste neamuri. (Apocalipsa 2:26)

Aceasta ilustrare a analizei istorice ar trebui să evidențieze faptul că aceasta are multe de oferit. Vechiul Testament reprezintă relatarea divină a modului în care Dumnezeu lucrează cu oamenii. Analizând istoria prin intermediul Vechiului Testament, descoperim multe feluri în care putem folosi canonul acestuia ca ghid autoritar și detaliat.

După ce am văzut cum Vechiul Testament poate fi folosit atât ca oglindă, prin analiza tematică, cât și ca fereastră, prin analiza istorică, trebuie să ne îndreptăm atenția spre o a treia metaforă, cea a unui tablou.

CANONUL CA TABLOU

Poate că ați fost la un muzeu de artă plastică sau ați văzut fotografii ale marilor picturi. Este minunat să te uiți atent la un tablou important, dar te ajută mult să citești despre artiști și despre vremurile în care au pictat. Putem medita asupra picturilor, acordând o atenție deosebită calităților artistice, dar putem observa și modul în care artiștii își exprimă viziunile și sentimentele, folosindu-se de culoare, linie, și textură.

În același fel, am putea aborda canonul Vechiului Testament ca pe un tablou, printr-un proces pe care-l vom numi de analiză literară. În această abordare, vom trata canonul Vechiului Testament ca pe o colecție de opere literare, de cărți concepute cu pricepere. Învățăm să apreciem arta literară în Vechiul Testament, dar și să căutăm să

înțelegem modul în care autorii au transmis perspectiva lor cititorilor inițiali. Pe măsură ce explorăm Vechiul Testament prin analiza literară, vom vedea și mai multe moduri în care își exercită autoritatea asupra noastră.

Deși urmașii lui Hristos au luat în considerare totdeauna, într-o anumită măsură, calitățile literare ale cărților biblice, această abordare a Vechiului Testament a ajuns în prim-plan în ultimii ani. În trecut, majoritatea teologilor au abordat Vechiul Testament prin analiză tematică și istorică, dar, în ultimele decenii, mulți au pus accent pe faptul că orice încercare de comunicare, fie în Biblie fie în alte texte se adresează nu doar intereselor celor care interpretează sau datelor istorice. În mare măsură, autorii își construiesc cu mare atenție documentele pentru a-și exprima propria viziune în încercarea de a influența opiniile și viața cititorilor. Scopul analizei literare este de a descoperi această putere comunicativă intenționată de autorii Vechiului Testament, putere generată asupra oamenilor care au primit mesajul în primă fază și, apoi aplicarea acesteia în viața noastră.

Pentru a explora modul în care Vechiul Testament poate fi tratat ca un tablou, vom folosi aceeași abordare ca și mai devreme. În primul rând, vom vorbi de baza sau justificarea utilizării unei analize literare a Vechiului Testament și apoi ne vom uita la punctul focal al analizei literare. Să studiem, mai întâi, justificarea analizei literare. De ce este întemeiată această abordare a Vechiului Testament?

BAZA

Legitimitatea analizei literare poate fi stabilită în mai multe moduri, dar, în această lecție, vom sublinia două motive pentru care abordarea Vechiului Testament prin analiza literară este utilă. În primul rând, vom vedea că însuși caracterul Vechiului Testament indică legitimitatea acestei abordări și, apoi, vom observa că exemplele autorilor biblici arată importanța acestei perspective asupra canonului Vechiului Testament. Să abordăm, mai întâi, modul în care caracterul Vechiului Testament indică valoarea unei abordări literare.

Caracterul Scripturii

În multe privințe, analiza literară este abordarea Vechiului Testament ce se justifică cel mai ușor, fiind validată de unele caracteristici evidente. În primul rând, canonul Vechiului Testament ne este prezentat în cărți sau unități literare, apoi acestea prezintă calități literare sofisticate și sunt de o mare varietate literară. Să analizăm mai întâi faptul că Vechiul Testament ne este prezentat sub forma cărților sau unităților literare.

La nivel elementar, analiza literară se bazează pe faptul că Vechiul Testament este o colecție de scrieri literare. O privire rapidă asupra cuprinsului unei Biblii moderne arată că Vechiul Testament conține treizeci și nouă de cărți. Lista este familiară pentru mulți dintre noi: Geneza, Exodul, Leviticul, Numeri, Deuteronom, Iosua, Judecători, Rut, 1 și 2 Samuel, 1 și 2 Împărați, 1 și 2 Cronici, Ezra, Neemia, Estera, Iov, Psalmii, Proverbe, Eclesiastul, Cântarea Cântărilor, Isaia, Ieremia, Plângerile lui Ieremia, Ezechiel, Daniel,

Osea, Ioel, Amos, Obadia, Iona, Mica, Naum, Habacuc, Țefania, Hagai, Zaharia și Maleahi.

Deoarece este important să fim familiarizați cu această listă de cărți, trebuie să menționăm câteva atribute care ar trebui să fie reținute în abordarea analizei literare. În primul rând, numele cărților Vechiului Testament pe care le găsim în Bibliile noastre nu sunt originale. Unele titluri provin din tradițiile vechi evreiești, unele din Septuaginta, traducerea greacă antică a Vechiului Testament, iar altele din tradiții creștine mult mai târzii. Dar, cel mai important aspect în acest moment se referă la 1 și 2 Samuel, 1 și 2 Împărați, și 1 și 2 Cronici. Aceste șase cărți au fost, inițial, doar trei: Samuel, Împărați și Cronici. În afară de aceasta, mulți interpreți au subliniat faptul că este probabil ca Ezra și Neemia să fi fost, la origine, o singură carte. Când citim Vechiul Testament cu scopul de a-l analiza literar, dorim să avem cărțile în forma concepută inițial. Deci, este important să reținem aceste aspecte.

În al doilea rând, ordinea în care apar cărțile în Vechiul Testament diferă de-a lungul istoriei. Ordinea Biblii noastre se bazează mult pe Septuaginta, sau pe tradiția greacă. În tradiția evreiască, ultima secțiune a Scripturilor este diferită de a noastră. Este numită Scrierile, și conține cărțile: Psalmi, Proverbe, Iov, Cântarea Cântărilor, Rut, Plângerile, Ecclesiastul, Estera, Daniel, Ezra, Neemia și 1 și 2 Cronici.

În orice caz, în ciuda acestor variații, este clar că Vechiului Testament reprezintă o colecție de opere literare. Prin urmare, este normal să păstrăm integritatea acestor unități literare în analiza lor.

Spre deosebire de analiza tematică și istorică, tratarea Vechiul Testament ca un tablou, prin intermediul analizei literare, este o încercare de a ne structura înțelegerea după modelele canonului în sine. În analiza literară, încercăm să ne aranjăm observațiile teologice astfel încât să facem paralele cu unitățile literare ale canonului. Desigur, singurul mod de a evita complet rearanjarea descoperirilor noastre ar fi să lăsăm canonul Vechiului Testament exact așa cum este: ne-analizat, ne-interpretat și ne-aplicat - chiar și ne-tradus. Deci, rearanjarea este inevitabilă într-o anumită măsură.

Cu toate acestea, analiza literară încearcă să reducă la minimum această rearanjare, căutând unitățile literare și prioritățile Vechiului Testament în sine. Când abordăm canonul Vechiului Testament ca un tablou, căutăm să discernem preocupările teologice distinctive ale fiecărei scrieri în parte: Geneza, Exod, Levitic, Numeri, Deuteronom ș.a.m.d. și, în plus, vom încerca să dăm greutate lucrurilor importante, să subliniem în interpretarea noastră ceea ce este important în aceste cărți.

Pe lângă faptul că Vechiului Testament este format mai degrabă din unități literare, decât din unități tematice sau istorice, analiza literară este justificată și de faptul că scrierile vechi-testamentare prezintă calități literare sofisticate. În cazul în care cărțile Vechiului Testament erau simplă proză, fără culoare, analiza literară putea să nu fie atât de importantă. Dar, literatura sofisticată a cărților Vechiului Testament necesită atenție.

Din experiență, știm cu toții că unele tipuri de scrieri prezintă un stil mult mai sofisticat decât altele. Ar fi ciudat, de exemplu, să găsim o listă de cumpărături scrisă cu flerul unui sonet. Un bilet scris în grabă primește rareori atenția artistică pe care o primește un roman elaborat. Când avem de-a face cu scrieri simple, nu trebuie să acordăm prea multă atenție calităților literare, pentru a le înțelege așa cum trebuie. Dar, când citim un roman minunat sau o poezie frumoasă, când le vedem complexitatea, descoperim că, pentru a le aprecia pe deplin, trebuie să ne concentrăm asupra calităților

lor literare elaborate. Deslușirea tehnicilor literare sofisticate ale scriitorilor ne ajută să le înțelegem textele.

Arheologii au descoperit o gamă largă de materiale scrise din lumea Vechiului Testament. Avem scrisori simple, liste, chitanțe și alte scrieri, care nu prezintă complexitate literară. Dar, s-au descoperit și opere literare minunate ale Orientului Apropiat antic. Marile culturi ale vremurilor biblice au avut mituri elaborate, legende, documente juridice complexe, texte rituale complicate. Mulți dintre noi au auzit de *Enuma Elish*, *Epopeea lui Ghilgameș* și de *Ciclurile Baal*. Acestea au fost opere literare remarcabile, compuse cu mare măiestrie.

Dar, fără îndoială, cărțile Vechiului Testament sunt printre cele mai elaborate opere literare cunoscute ale lumii antice. Ce dramă ar putea fi mai sofisticată decât cartea lui Iov? Ce narațiune ar putea avea o construcție mai complexă decât cartea Genezei? Ce poezie ar putea fi mai memorabilă decât Psalmul 23? După cele mai multe standarde, cărțile Vechiului Testament egalează sau depășesc arta literară a celor mai mari culturi ale lumii antice.

Din păcate, creștinii trec de multe ori cu vederea aceste calități literare, atunci când urmăresc doar aspectele tematice și istorice. În realitate, în aceste calități literare ale cărților Vechiului Testament stă puterea lor de comunicare. Calitățile artistice ale literaturii Vechiului Testament sunt mijloacele prin care autorii își comunică mesajul. Înțelegem forța de comunicare, influența intenționată a cărților Vechiului Testament, doar când învățăm să le apreciem calitățile literare. Din acest motiv, analiza literară este vitală atunci când vine vorba de înțelegerea autorității Vechiului Testament.

Pe lângă faptul că Vechiul Testament este format din unități literare și prezintă calități literare sofisticate, trebuie să utilizăm analiza literară datorită varietății de literaturii existente în cadrul lui. Canonului Vechiului Testament nu este un teren plat, cu același tip de scriere pe fiecare pagină, ci un peisaj variat, cu munți, râuri, lacuri, câmpii fertile, deșerturi și oceane. Cu alte cuvinte, cărțile Vechiului Testament reprezintă o varietate de genuri sau tipuri de literatură.

Unele cărți ale Vechiului Testament sunt predominant narative, cum ar fi Geneza, Numeri, Iosua, Judecători și Rut. Aceste cărți au doar o ușoară îngemănare cu alte genuri, cum ar fi genealogii, poezii, cult și reglementări sociale. Alte cărți sunt predominant poetice: Psalmii, Iov, și Amos, de exemplu. Altele sunt proză extrem de stilizată, cum ar fi *Eclesiastul* și *Maleahi*. Cartea *Deuteronom* este un discurs, și lista ar putea continua.

E important să înțelegem existența diferitelor genuri literare în Vechiul Testament, deoarece fiecare gen are propriile convenții și moduri de a influența comunicarea. Trebuie să învățăm în ce fel este transmisă intenția autorului în fiecare gen și să aplicăm aceste cunoștințe în citirea Vechiului Testament. Legea trebuie să fie citită ca lege, discursurile trebuie să fie interpretate ca discursuri, narațiunile ca narațiuni, poeziile ca poezii aforismele ca aforisme, viziunile ca viziuni și genealogiile ca genealogii. Pentru a descoperi puterea pasajelor din Vechiul Testament de a ne transforma viața, trebuie să luăm în considerare ce fel de literatură folosește autorul pentru a-și atinge cititorii. Aceste considerente de gen literar stau la baza analizei literare.

Exemple biblice

Pe lângă caracterul Scripturii în sine, analiza literară se bazează pe faptul că personajele și scriitorii biblici au căutat îndrumarea Vechiului Testament în modul acesta. De fapt, putem spune că, ori de câte ori autorii biblici interpretează pasaje din Vechiul Testament din perspectivă tematică sau istorică, folosesc, într-o măsură semnificativă, și analiza literară.

De exemplu, în Marcu 10:4, Isus folosește analiza literară când abordează tema divorțului, în Deuteronom 24:1. După cum citim în acest pasaj, unii farisei L-au provocat pe această temă, cu următoarele cuvinte:

„Moise”, au zis ei, „a dat voie ca bărbatul să scrie o carte de despărțire și s-o lase”. (Marcu 10:4)

În vremea lui Isus, unii farisei susțineau că acest verset îi învață că un bărbat ar putea divorța de o femeie pentru, practic, orice motiv, atât timp cât îi dă un certificat de divorț. Dar, Isus corectează această interpretare falsă, concentrându-se pe considerente literare. Comentând asupra Deuteronom 24:1, El spune aceste cuvinte în Marcu 10:5:

Din pricina împietririi inimii voastre v-a scris Moise porunca aceasta. (Marcu 10:5)

Isus a subliniat faptul că Moise a permis divorțul ca o concesie, din cauza inimii împietrite a israeliților.

Pentru noi, este important să vedem că Isus abordează textul din Deuteronom 24 interpretând nu doar gramatica sau calitățile lui interne, ci prin prisma cunoștințelor despre Moise, ca autor, și despre israeliții antici, ca cititori. El știa despre împietrirea inimilor israeliților și știa despre îngrijorările pe care le avea Moise atunci când le-a dat legile. Fariseii nu au luat în calcul considerentele literare potrivite, și mai ales intențiile lui Moise față de cititorii săi. Pe de altă parte, Isus cunoștea importanța acestor factori și a concluzionat, în mod corect, că regula lui Moise este, de fapt, o concesie, nu un ideal.

Un alt exemplu de analiză literară apare în Galateni 4:22-24. Iată ce scrie Pavel despre relatarea vechi-testamentară ce-i privea pe soția lui Avraam, Sara, și fiul ei, Isaac, despre Agar, roaba Sarei, și fiul ei, Ismael:

Căci este scris că Avraam a avut doi fii: unul din roabă, și unul din femeia slobodă. Dar cel din roabă s-a născut în chip firesc, iar cel din femeia slobodă s-a născut prin făgăduință. Lucrurile acestea trebuie luate în alt înțeles: acestea sunt două legăminte (Galateni 4:22-24)

Aceste versete și contextul lor conțin mult mai multe aspecte decât putem aborda acum, dar să abordăm chintesența interpretării lui Pavel aici. În versetul 24, Pavel spune că interacțiunile lui Avraam cu Sarah și Isaac, și cu Agar și Ismael, "pot fi luate în alt înțeles", deoarece ele "reprezintă două legăminte". Cu alte cuvinte, Pavel a înțeles că interacțiunea lui Avraam cu aceste personaje avea implicații teologice majore pentru modul în care oamenii înțeleg să trăiască în legământ cu Dumnezeu.

Pentru a înțelege aceste implicații teologice, să ne uităm mai întâi la evenimentele din viața lui Avraam. Geneza arată limpede că Avraam a trebuit să aleagă între două moduri de a se relaționa la Dumnezeu: Sara și Isaac, pe de-o parte, și Agar și Ismael, pe de cealaltă. Pe de-o parte, Avraam a fost credincios lui Dumnezeu atunci când a încrezut că Acesta Își va ține promisiunea de a-i da un fiu prin Sarah. Această cale - de a se baza pe Dumnezeu și pe promisiunea Lui - a fost dificilă, dar a fost drumul spre binecuvântarea lui Dumnezeu. Pe de altă parte, Avraam a fost necredincios lui Dumnezeu când s-a bazat pe propriile sale eforturi și a avut un copil prin Agar, roaba egipteană. Această cale - de a se baza pe propriile eforturi - a dus la judecata lui Dumnezeu împotriva lui Avraam. Reținând aceste modele, să vedem cum le-a folosit Moise atunci când i-a condus pe israeliți spre Țara Promisă.

Când Moise a scris despre viața lui Avraam, a fost pe deplin conștient de importanța alegerilor acestuia. De fapt, el relatează aceste lucruri în Geneza prezentând două moduri de viață cu care se confruntau cititorii săi israeliți. Pe de-o parte, Moise i-a chemat pe israeliți să fie credincioși lui Dumnezeu, încrezându-se în faptul că Acesta își va ține promisiunea de a le da în stăpânire țara. Încrederea în Dumnezeu și în promisiunea Sa a fost dificilă, dar a fost calea binecuvântării. Pe de altă parte, Moise le-a spus israeliților să nu se bazeze pe eforturi umane, precum întoarcerea în Egipt, așa cu Avraam s-a dus l-a roaba egipteană, Agar, deoarece această întoarcere ar avea ca rezultat judecata lui Dumnezeu împotriva lui Israel.

Urmărind direcția mesajului original al lui Moise, Pavel aplică aceste relatări deciziilor cu care se confruntau bisericile din Galatia. Galatenii erau nevoiți să aleagă între adevărata evanghelie, vestită de Pavel, și evanghelia falsă venită de la reprezentanții Ierusalimului. Adevărata evanghelie spunea că mântuirea vine prin pura încredere în promisiunile lui Dumnezeu, făcute în Hristos, pe când evanghelia falsă îi îndepărta pe oameni de credința în Dumnezeu și îi îndruma către efortul uman al ascultării de lege ca modalitate de a obține mântuirea. După cum spune Pavel în Galateni, cei ce urmează adevărata evanghelie, a credinței în promisiunile lui Dumnezeu, sunt copiii Sarei și moștenitori ai promisiunii, iar cei ce merg după o evanghelie falsă sunt copii ai lui Agar și nu sunt moștenitori ai darului mântuirii. Pavel arată foarte clar că adevărata evanghelie a credinței în promisiunile lui Dumnezeu duce la binecuvântări, iar evanghelia falsă a ascultării de lege duce numai la judecată. Importanța acordată de Pavel analizei literare, felului în care Moise a utilizat personaje literare în relatările din Geneza, l-a îndrumat să aplice Geneza într-un mod atât de viu situației bisericilor din Galatia.

După ce am văzut elementele de bază ale abordării Vechiului Testament ca portret literar, să abordăm acum punctul central al analizei literare. Ce ar trebui să ne preocupe în această abordare a canonului Vechiului Testament? Pe ce ar trebui să ne concentrăm?

PUNCTUL FOCAL

Există multe moduri în care am putea descrie preocupările analizei literare, dar, din perspectiva lecției noastre, ne ajută să punem accent pe trei aspecte.

În primul rând, ne preocupă autorul unui pasaj, apoi, ne concentrăm atenția asupra destinatarilor inițiali și, în fine, suntem interesați de documentul sau textul real pe care-l studiem. Să abordăm, mai întâi, importanța autorilor Vechiului Testament.

Autorul

Fără îndoială, Dumnezeu este autorul suprem al Vechiului Testament. El a inspirat și a supravegheat scrierea întregului canon al Vechiului Testament dar, așa cum am văzut într-o altă lecție, această inspirație a fost una organică. Dumnezeu s-a folosit de educația, gândurile, sentimentele și intențiile autorilor, pentru a da naștere acestor scrieri, iar noi ar trebui să fim preocupați de aceste elemente umane în citirea Vechiului Testament. Când avem în vedere autorul, ar trebui să privim în două direcții: pe de-o parte, să fim conștienți de o serie de pericole și, pe de alta, să vedem o serie de beneficii.

Concentrarea asupra autorilor Vechiului Testament ne poate împinge la speculații, fapt care prezintă multe pericole. În trecut, mulți exegeți s-au concentrat asupra autorilor în moduri care produc o mulțime de speculații psihologice și sociologice. Ei au făcut acest lucru, în parte, prin punerea accentului pe probleme cum ar fi identificarea precisă a scriitorului a circumstanțelor specifice cu care se confruntau, precum și a detaliilor motivațiilor sale teologice. Oricât de importante ar fi aceste tipuri de probleme, dacă dăm răspunsuri dincolo de ceea ce cunoaștem, putem ajunge la concluzii care se bazează pe speculații fragile. Un accent prea mare pus pe autor, poate fi numit „eroare intenționată” deoarece se acordă prea mare importanță reconstituirii intențiilor autorului.

Dar, dacă suntem atenți și responsabili, există un mare beneficiu în pune accent pe autori. După cum vom vedea în lecții următoare, poate nu știm atât de mult despre autorii biblici pe cât ne-am dori, dar știm multe lucruri care ne pot ajuta să înțelegem scrierilor lor. Putem avea diferite grade de cunoștință cu privire la identitatea lor, la situația lor generală și la motivele lor teologice de bază.

Să luăm ca exemplu, autorul cărții Cronicilor, sau Cronicarul, cum este adesea numit. Nu știm cu certitudine cine a fost acest om. Nu-i știm numele, statutul social, când a trăit sau când a scris. Nu știm prea multe despre înclinațiile lui psihologice sau despre punctele lui slabe sau forte. Deci, dacă ne bazăm foarte mult pe aceste tipuri de considerente pentru a interpreta cartea sa, riscăm să ne bazăm pe presupuneri greșite.

Cu toate acestea, putem obține informații valoroase despre el chiar din Vechiul Testament. De exemplu, știm că a trăit și a scris cândva după exil, atunci când o parte dintre israeliți s-au întors în Țara Promisă. Acest lucru este sigur, deoarece genealogiile din 1 Cronici 9:1-44 conțin lista celor care au revenit, iar ultimul verset dintre cartea sa, 2 Cronici 36:23, menționează porunca lui Cir Persanul, care spune că evreii pot să se întoarcă în țara lor. De asemenea, știm că a făcut parte din elita educată a Israelului, deoarece citează secțiuni ample ale cărților Samuel și Împărați și face referire și la alte cărți biblice. Mai mult, în pasaje precum 1 Cronici 27:24, menționează conținutul documentelor regale și, în versete ca 2 Cronici 9:29, face referire la colecții de oracole profetice care nici nu apar în Vechiul Testament.

Dincolo de asta, comparând cărțile sale cu Samuel și Împărați, știm că Cronicarul a avut o serie de angajamente teologice foarte importante. Era foarte dedicat domniei dinastiei lui David și purității templului din Ierusalim. S-a referit de multe ori la Legea lui

Moise ca la ghidul pentru credința Israelului și pentru viață. Dacă observăm cum a adunat exemple despre consecințele imediate ale păcatului și ale ascultării, vedem că era foarte interesat de felul în care Dumnezeu binecuvânta sau blestema poporul într-o generație cu exemple semnificative atât de ascultare, cât și de neascultare.

Există o serie de alte lucruri pe care le-am putea spune despre credințele și speranțele cronicarului, dar ideea principală este aceasta: avem date suficiente despre el pentru a analiza modul în care a folosit tehnica literară pentru a își influența audiența inițială. Despre alți scriitori biblici avem și mai multe informații, astfel încât punerea accentului pe autor poate fi benefică pentru interpretările noastre.

Destinatarii

Pe lângă atenția acordată autorului, analiza literară responsabilă a Vechiului Testament are în vedere, de asemenea, și destinatarii inițiali. Care era situația lor? Cum aveau să fie influențați de Scripturile pe care le primeau? Din nou, așa cum există riscuri și beneficii privind autorii cărților Vechiului Testament, trebuie să fim conștienți de pericolele și beneficiile accentului pus pe publicul inițial.

Pe de-o parte, așa cum unele forme de analiză literară speculează prea mult în cunoașterea autorilor Scripturii, altele depind prea mult de cunoașterea detaliată a publicului. Acestea speculează cu privire la identificarea lor precisă, la reconstrucția detaliilor specifice circumstanțelor cititorilor, imaginează condițiile psihologice ale acestora și merg până la a-și imagina punctele forte și punctele slabe ale destinatarilor. Atunci când acest gen de poziții sunt prea centrale în interpretare, va apărea, încă o dată, riscul de speculații psihologice și sociologice și, din acest motiv, acordarea unei atenții exagerate publicului poate fi numită "eroare afectivă".

De exemplu, în cazul cărții Cronicilor, nu știm cu adevărat dacă Cronicarul a scris doar pentru un grup select de oameni, cum ar fi preoții sau familia lui David, sau pentru popor, în general. Nu știm câți oameni s-au împotrivit și câți au acceptat. Nu știm sigur dacă au trăit înainte, în același timp, sau după Ezra și Neemia. Fără îndoială, cunoașterea acestor lucruri ar putea scoate la iveală detalii suplimentare pentru interpretarea noastră. Dar, în acest moment, nu avem nici o modalitate de a fi siguri pe astfel de lucruri, iar interpretarea noastră este mai responsabilă atunci când nu speculăm cu privire la ele.

În același timp, există multe beneficii pe care le putem obține din luarea în considerare a destinatarilor, deoarece avem, de obicei, multe informații generale utile despre ei. În termeni foarte generali, știm că publicul vizat putea înțelege, dacă nu și citi, ebraica veche. Cunoaștem, de multe ori, localizarea lor generală și știm, de obicei, unele dintre cele mai importante evenimente pe care le-au trăit. La fel ca cele mai multe grupuri de oameni, unii au fost credincioși și alții au fost necredincioși față de legământul cu Dumnezeu. În cazul cărții Cronici, știm destul de multe despre destinatarii inițiali. Faptul că genealogiile din 1 Cronici 9 se termină cu o listă de oameni care s-au întors în țară indică faptul că autorul a scris în Țara Promisă pentru oamenii care locuiau acolo cu el. Putem afla, de asemenea, o mulțime de lucruri despre condițiile sociale generale din cărți cum ar fi Hagai, Zaharia, Maleahi, Ezra și Neemia. Acestea au fost vremuri grele. Contrar speranțelor proorocilor, doar câțiva israeliți s-au întors în țară. Prezența la templu lăsa de dorit, iar casa lui David nu fusese reinstaurată pe tron. Națiunea se confruntă cu

greutăți economice. Israel suferea amenințări repetate de conflict și război. Putem afla aceste lucruri despre starea audienței fără a fi nevoie de speculații.

Ceea ce știm despre publicul inițial ne ajută să dobândim o înțelegere mai profundă a scopului și a sensului original al Cronicii și, ca urmare, interpretarea fiecărui pasaj din Cronici trebuie făcută prin prisma a ceea ce știm despre publicul inițial.

După ce am atins importanța abordării informațiilor pe care le avem despre autor și despre cititori, trebuie să ne îndreptăm atenția către al treilea și ultimul obiectiv al unei analize literare a Vechiului Testament: documentul, în sine.

Documentul

Când folosim termenul "document" ne referim la orice parte a Vechiului Testament pe care o avem în vedere, fie că este doar o propoziție sau două, un verset sau două, o secțiune de versete, un capitol, o secțiune a unei cărți, o carte întreagă, un corpus sau grup de cărți, sau chiar canonul Vechiului Testament, în întregime. În orice caz, a ne concentra atenția pe document este un lucru esențial în analiza literară.

Din păcate, în ultimele decenii, o serie de exegeți au susținut că documentul în sine este tot ceea ce ne trebuie pentru interpretare. Într-o încercare de a evita incertitudinile cauzate de luarea în considerare a destinatarilor și a autorului, ei au susținut să nu le luăm prea mult în seamă. În realitate, aceasta nu este o direcție sigură de urmat, deoarece același document, biblic sau nu, poate însemna lucruri diferite în funcție de cine l-a scris și pentru cine a fost scris. Când exegeții încearcă să se concentreze exclusiv pe document și ignoră autorul și publicul, apare o greșală pe care o putem numi "eroare grafică" punându-se prea multă speranță în document în sine.

Pentru a ilustra importanța studierii documentului în contextul autorului și al publicului, vom examina domnia lui Manase, redată în 2 Cronici 33:1-20. Când studiem acest pasaj, avem marele avantaj de a avea o consemnare paralelă în 2 Împărați 21:1-18. De fapt, scriitorul cărții Cronici a copiat, schimbat, omis și făcut adăugiri la 2 Împărați 21, în aspecte foarte importante pentru analiza literară. Să începem prin a observa relatarea din 2 Împărați.

2 Împărați 21 se împarte în cinci părți simetrice. Prima - versetul 1, începutul domniei lui Manase, a doua - versetele 2-9, idolatria lui Manase, a treia - versetele 10-15, condamnarea profetică a lui Manase, a patra - versetul 16, se adaugă păcatul violenței lui Manase și a cincea - versetele 17-18, încheierea domniei lui Manase.

După cum sugerează această schiță, în 2 Împărați 21, Manase este caracterizat ca fiind rău de la început până la sfârșit. El este prezentat ca un mare păcătos. Cea de-a doua parte a relatării elaborează idolatria lui: el a pângărit templul cu idoli și i-a condus pe oameni să facă mai mult rău decât canaaniții. Cea de-a treia parte a narațiunii constă într-o condamnare înfricoșătoare a lui Manase, prin profeții Domnului. Conform acestor versete, păcatele lui Manase au dus la distrugerea Ierusalimului și la exilul poporului. A patra parte a narațiunii menționează că Manase a umplut străzile Ierusalimului cu sânge nevinovat și partea finală raportează, pur și simplu, că Manase a murit și a fost îngropat. În 2 Împărați 21, nu există nici o calitate în viața lui Manase.

Acum, să ne îndreptăm către consemnarea domniei lui Manase din 2 Cronici 33. Această relatare nu contrazice 2 Împărați 21, dar este diferită de ea. 2 Cronici 33:1-20 se

împarte în cinci părți principale. Prima - versetul 1, începutul domniei lui Manase, care este în mare parte copiată direct din 2 Împărați. A doua - versetele 2-9, idolatria lui Manase este povestită doar cu mici diferențe de 2 Împărați 21:1-9. Până aici, relatarea Cronicarului seamănă cu cea din 2 Împărați. În ambele consemnări, Manase este prezentat ca un mare păcătos.

Dar, a treia, a patra și a cincea secțiune a consemnării din 2 Cronici 33 diferă radical de 2 Împărați. În a treia parte, versetele 10-13, Cronicarul alege să nu includă profeția din 2 Împărați, conform căreia, Iuda avea să fie exilat. În schimb, Cronicarul spune că Manase însuși a fost exilat în Babilon în timpul vieții sale. Cât timp a fost acolo, Manase s-a lepădat de păcate și a primit iertare. Apoi, în partea a patra, versetele 14-17, în loc să menționeze violența lui Manase, Cronicarul spune că Manase s-a întors în Ierusalim, a reconstruit orașul și a restaurat închinarea lui Dumnezeu în templu. La final, în 2 Cronici 18-20, detaliază secțiunea din 2 Împărați, incluzând încă o referință la rugăciunea de iertare a lui Manase.

În comparație cu 2 Împărați, consemnarea Cronicarului este făcută în notă pozitivă. Ambele raportează păcatele teribile ale lui Manase. 2 Împărați raportează condamnarea profetică a lui Manase, precum și violența lui față de oamenii din Ierusalim. Dar Cronicarul omite această porțiune a consemnării din 2 Împărați. În schimb, el spune că Manase a fost exilat, a cerut iertare și a primit-o. El a mai scris că Manase s-a întors în Ierusalim și a restaurat orașul și templul. Și, în final, deși ambele relatări se încheie cu moartea lui Manase, 2 Cronici amintește de căința lui Manase. Deci, 2 Împărați îl prezintă pe Manase ca fiind un păcătos constant, dar 2 Cronici îl prezintă ca fiind un păcătos care s-a căit.

Având în vedere aceste diferențe între relatările paralele din 2 Împărați și 2 Cronici, trebuie să ne punem o altă problemă literară: De ce sunt aceste povestiri atât de mult diferite? De ce ne oferă alte perspective asupra vieții lui Manase? Pe scurt, diferențele pot fi explicate numai prin faptul că Împărați și Cronici au fost scrise de persoane diferite și pentru audiențe diferite. Autorii au avut propriile motive pentru a reda domnia lui Manase.

Așa cum vom descoperi într-o lecție ulterioară, autorul cărții Împărați a scris în primul rând pentru a explica celor exilați în Babilon de ce Ierusalimul a fost distrus și de ce au fost exilați din Țara Sfântă. Răspunsul său a fost că păcatele lui Manase au adus aceste blesteme asupra națiunii. După cum am văzut, situația Cronicarului era diferită. El a scris după exil, în încercarea de a motiva comunitatea restaurat dar zdruncinată să meargă înainte slujindu-I lui Dumnezeu.

Din acest motiv, cronicarul a omis unele lucruri și a adăugat altele, toate adevărate, despre Manase, care se potriveau cu scopurile sale. El a făcut acest lucru prin aducerea la lumină a detaliilor din viața lui Manase care erau similare detaliilor din viața propriilor cititori israeliți. Manase a păcătuit îngrozitor - și ei au făcut la fel, Manase a fost exilat în Babilon - și ei la fel, Manase s-a căit și a fost iertat - așa și ei. Cel mai important, odată ce Manase s-a întors, el a reconstruit Ierusalimul și a restaurat închinarea corectă, iar aceasta era provocare cu care se confruntau cititorii Cronicarului. Vor urma ei exemplul lui Manase prin reconstruirea și restaurarea închinării corecte înaintea lui Dumnezeu, în Ierusalim? Punctul major al Cronicarului a fost următorul: dacă împăratul care a provocat exilul lui Iuda a fost și cel care a reconstruit și a restaurat împărăția,

atunci când s-a întors în țară, cu siguranță și destinatarii Cronicarului ar trebui să facă același lucru.

Această scurtă analiză literară a domniei lui Manase, din 2 Cronici 33 ilustrează importanța aprecierii modului în care literatura Vechiului Testament comunică mesajul. Dacă luăm în considerare autorii, destinatarii și calitățile literare ale documentelor din Vechiul Testament, putem discerne scopurile principale pentru care au fost scrise în diferite părți ale canonului Vechiului Testament. Cunoașterea acestor scopuri ne va ajuta să înțelegem mesajul autoritar al Vechiului Testament, nu numai pentru auditoriu inițial, dar și pentru noi astăzi.

CONCLUZIE

În această lecție, am explorat Vechiul Testament ca pe o colecție de cărți cu autoritate, un Canon conceput pentru a călăuzi poporul lui Dumnezeu în situațiile cu care se confruntă. Am văzut modul în care poporul lui Dumnezeu s-a supus autorității canonului Vechiului Testament în trei moduri. În explorarea Vechiului Testament ca o oglindă, prin analiză tematică, am învățat importanța de a studia toate temele din pasajele biblice, inclusiv cele minore, pentru a obține răspunsuri la întrebările care apar în viețile noastre. Folosind Biblia ca o fereastră, în analiza istorică, am văzut semnificația evenimentelor istorice cuprinse în Vechiul Testament și, abordând Vechiul Testament ca pe un tablou, prin analiza literară, am învățat cum să discernem scopurile sau influențele principale pe care pasajele au fost concepute să le aibă asupra poporului lui Dumnezeu.

În continuarea acestui studiu al canonului Vechiului Testament, vom reveni la aceste trei abordări. Explorarea Vechiului Testament din aceste trei puncte de vedere ne va ajuta să înțelegem nu numai modul în care canonul Vechiului Testament a călăuzit poporul lui Dumnezeu în trecut, ci să ne ajute să vedem că în multe moduri este și îndrumarul autoritativ al zilelor noastre.